

Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Analizując dane GUS z końca 2020 r., z instytucjonalnych form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 korzystało 142,4 tys. dzieci, w tym blisko 92% dzieci przebywało w żłobkach, a jedynie 8% korzystało z innych rodzajów opieki przewidzianych przez ustawę o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, do której komentarz oddajemy właśnie do rąk Czytelnika. Najliczniejszą grupę stanowiły dwulatki (53,0%), a dzieci roczne – około 39%. Odsetek dzieci w wieku poniżej 1. roku wyniósł 1,7%. Chłopcy stanowili blisko 52% ogólnej liczby dzieci w placówkach. W ciągu roku w placówkach przebywało 229,1 tys. dzieci, w tym 1,3 tys. dzieci niepełnosprawnych.

Koszty pobytu w placówkach zostały częściowo lub całkowicie pokryte przez gminy – 67,7% dzieci. Według stanu na 31.12.2020 r. w Polsce działało 4,6 tys. placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym najwięcej żłobków (83,8%). Wśród wszystkich placówek ponad 76% należało do sektora prywatnego. Najwięcej żłobków i klubów dziecięcych sektora prywatnego należało do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (67,7%). Co dziesiąta placówka została założona przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (11,0%) lub spółkę cywilną (9,3%). W sektorze publicznym blisko 98% żłobków i klubów dziecięcych było prowadzonych przez samorząd gminny. Wszystkie oddziały żłobkowe zostały utworzone przy przedszkolach, w tym głównie przy przedszkolach publicznych (94,1%). Najwięcej żłobków było otwartych od 5 do 10 godzin dziennie (60,3%), a pozostałe placówki powyżej 10 godzin. Kluby dziecięce przeważnie pracowały od 5 do 10 godzin w ciągu dnia (91,9%), rzadziej w wymiarze do 5 godzin (5,8%), a sporadycznie powyżej 10 godzin (2,3%). Oddziały żłobkowe zazwyczaj zapewniały opiekę dzieciom w wymiarze 5–10 godzin dziennie (88,2%), a pozostałe oddziały powyżej 10 godzin (11,8%). W związku z wystąpieniem stanu epidemii COVID-19 w 2020 r. wprowadzono czasowe ograniczenia działalności żłobków i klubów dziecięcych. Przeciętny żłobek i klub dziecięcy były zamknięte przez 41 dni roboczych, a oddziały żłobkowe przy przedszkolach nieco dłużej – średnio przez 46 dni roboczych w ciągu roku. Udogodnienia dla dzieci niepełnosprawnych posiadało 56,7% placówek opieki nad małymi dziećmi. Najczęściej były to pochylnie, podjazdy i platformy (36,0% ogólnej liczby placówek), posadzki antypoślizgowe (26,9%) oraz łazienki przystosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych (26,5%). W placówkach opieki nad małymi dziećmi pracowało łącznie 28,7 tys. osób. Wśród osób zatrudnionych w placówkach przeważały opiekunki dziecięce (ponad 69%). Nauczyciele stanowili blisko 12% ogólnej liczby zatrudnionych. Zdecydowaną większość pracowników stanowiły kobiety (99,3%). Dla ponad 90% opiekunek dziecięcych i nauczycieli placówki opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 były głównym miejscem pracy. W przypadku położnych i pielęgniarek ten odsetek był zdecydowanie niższy i wyniósł odpowiednio około 53% i 46% (źródło: dane GUS).

Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 miała na celu wprowadzenie rozwiązań, które – zgodnie z intencją ustawodawcy – zachęciłyby młodych ludzi do podejmowania decyzji o posiadaniu dziecka, zapewniając pomoc w procesie wychowywania dzieci, a w efekcie wpływałyby korzystnie na sytuację demograficzną w państwie. Po ponad dekadzie funkcjonowania tego aktu prawnego należy stwierdzić, iż bez wątpienia ustawa przyniosła pozytywny rezultat, chociaż

zapewne nie tak duży, jak oczekiwaliśmy tego ustawodawca. Stąd też ciągle zmiany w ustawie celem poprawy sytuacji demograficznej, która z pewnością stanowi niepokojący trend.

Dnia 30.11.2021 r. Prezydent podpisał uchwaloną 17.11.2021 r. ustawę o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz.U. z 2021 r. poz. 2270), która nowelizuje m.in. komentowaną ustawę o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Jeden z przepisów uległ zmianie z dniem 1.1.2022 r., od 1.4.2022 r. wejdzie w życie kilkanaście kolejnych zmian (główną zmianą będzie dodanie art. 64c–64p powiązanych z rozwiązaniami finansowymi zawartymi w ustawie o rodzinnym kapitale opiekuńczym). Niewątpliwą zaletą komentarza jest omówienie obu stanów prawnych – aktualnego do 1.4.2022 r. oraz nowego, który wejdzie w życie po tej dacie.

Celem niniejszego komentarza jest ułatwienie stosowania przepisów ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w praktyce, zarówno przez podmioty prowadzące działalność opiekuńczą, jak i jednostki administracji. Mam nadzieję, że podkreślenie ważnych elementów poszczególnych przepisów, przykłady i wybrane orzecznictwo ułatwią Czytelnikom efektywne korzystanie z komentarza.

Tomasz Szelağ

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl